

Stanisław Tabaczyński

Zawichost, st. 2, gm. loco, woj.
tarnobrzeskie, AZP 88-75/35

Informator Archeologiczny : badania 31, 225-226

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wschodnim narożniku założenia jako prawdopodobnego ciągu komunikacyjnego, co może wskazywać na założenie dwupoziomowe z wejściem od południa z dziedzińca.

Typ przestrzenny palatiów późniejszych od Lednicy, a więc między innymi z Wiślicy, nawiązują do grupy o dominującej auli, wywodzącej się z antycznego i zachodniocesarzkiego wzorca przetworzonego przez architekturę karolińską i ottońską, Zespoły małopolskie wiążą się z nasilającymi impulsami od czasów Bolesława Chrobrego.

Zespół palatalny wiślickiej „regii” w świetle ustaleń badań historycznych jak i wstępnej analizie materiałów archeologicznych można datować na okres XII wieku i hipotetycznie wskazać na Henryka Sandomierskiego i Kazimierza Sprawiedliwego jako budowniczych założeń rezydencjonalnych.

Wojnicz, st. 3, gm. loco, woj. tarnowskie - patrz: środkowa i późna epoka brązu

WRZEŚNICA, st. 7, gm. Sławno, woj. słupskie, AZP 10-26/2

- grodzisko wczesnośredniowieczne

Wykopaliskowe badania, przeprowadzone przez dr. Włodzimierza Rączkowskiego (Instytut Prastorii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu). Finansowane przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Słupsku. Ósmy sezon badań. Przebadano powierzchnię 130 m².

Celem badań było przeprowadzenie badań ratowniczych w obrębie oberwanego wału grodziska, uporządkowanie obszaru badań oraz ich zakończenie. Skupiono się na rozpoznaniu charakteru i systemu osadnictwa w obrębie grodziska i w jego rejonie oraz zbadanie warunków środowiska przyrodniczego w okresie eksploatacji tej strefy fizyczno – geograficznej. Prace badawcze prowadzono w wykopach: ar 202 ćw. C, ar 222 ćw. A i C, ar 242 ćw. A, ar 349 ćw. A i C, ar 369 ćw. A i C na powierzchni 130 m². Zarejestrowano 46 obiektów, ok. 280 fragmentów ceramiki. Na uwagę zasługują odkrycia konstrukcji drewnianych na wale i przedwalu oraz nad rzeką. Zakończono prace w przekopie przez wał oraz zamknięto wykopy nad rzeką. Pobrano 600 próbek do analiz specjalistycznych.

Prace zostały ukończone.

Wyskoć, st. 2, gm. Kościan, woj. leszczyńskie - patrz: wczesna epoka żelaza

ZALĘŻE, st. 1, gm. Krasne, woj. rzeszowskie, AZP 103-76/10

- osada wczesnośredniowieczna

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 28 do 29 lipca przez Antoniego Lubelczyka. Finansowane przez inwestora prywatnego Pawła Klisia, Załęże 5. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 20 m².

Badania prowadzono na zachodnich obrzeżach stanowiska, u podstawy stoku, na których było ono usytuowane, co było podyktowane lokalizacją projektowanego budynku. Nie stwierdzono najmniejszych śladów warstwy kulturowej i nie pozyskano żadnego materiału archeologicznego.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Okręgowym w Rzeszowie.

Badania nie będą kontynuowane.

ZAWICHOST, st. 2, gm. loco, woj. tarnobrzeskie, AZP 88-75/35

- kościół św. Maurycego i cmentarz przykościelny, wczesne średniowiecze (XI-XII w.)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w terminie od lipca do sierpnia przez prof. Stanisława Tabaczyńskiego (Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk Warszawa). Finansowane przez PSOZ i Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk Warszawa. Przebadano powierzchnię ok. 100 m².

Odsłonięto relikty (mury fundamentowe, fragmenty posadzki i murów nadziemnych) budowli kamiennej na planie tetrakonchosu, interpretowanej jako pozostałości kościoła św. Maurycego, oraz część cmentarza przykościelnego (prawie 100 grobów).

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Instytucie Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk Warszawa.

Wyniki badań zostaną opublikowane.
Badania będą kontynuowane.

Zakroczym, ul. Parowa Warszawska i ul. Starostwo, gm. loco, woj. warszawskie - patrz: okres nowożytny

ZWOLA, st. 1, gm. Miastków Kościelny, woj. siedleckie, AZP 64-74/1

- grodzisko wczesnośredniowieczne (XI w.)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone we wrześniu przez mgr mgr Bożenę Bryńczak i Agnieszkę Martyniuk (PSOZ w Siedlcach). Finansowane przez PSOZ. Przebadano powierzchnię 9 m².

Stanowisko odkryte było już w XIX wieku. Dotychczasowe badania to:

1. 1958 weryfikacyjne i inwentaryzacyjne (A. Niewęgłowski),
2. 1967 sondażowe wykopaliskowe ZPAA (L. Paderewska)
3. 1996 dokumentujące zniszczenia wałów (B. Bryńczak, A. Martyniuk)
4. 1997 ratownicze wykopaliskowe (B. Bryńczak, A. Martyniuk)

Celem badań było rozpoznanie częściowo zniszczonych, spalonych pozostałości drewnianych umocnień wału zewnętrznego, oraz pobranie próbek drewna do analizy dendrochronologicznej. Podjęto się również przeprowadzić prace zabezpieczające zniszczony fragment wału zewnętrznego w miejscu badań, poprzez podsypywanie i odarniowanie

Podczas ratowniczych badań wykopaliskowych odsłonięto na obszarze o powierzchni 9 m² spalone elementy konstrukcji drewnianych oraz konstrukcję kamienną ze starszej fazy użytkowania grodziska. Badane pozostałości zlokalizowane były w północno-zachodniej części grodziska, na wewnętrznym skłonie wału II (zewnętrznego), częściowo zniszczonego wybiórką. W opisywanej partii grodziska wał obniżał się i miał pierwotnie „półksiężycowaty” kształt, tu należy prawdopodobnie lokalizować jedno z wejść na teren grodziska.

Spalone konstrukcje drewniane wystąpiły w wykopie na długości 3 m i ich pozostałości widoczne były w części zniszczonej wału jeszcze na odcinku 2,20 m, łącznie miały więc długość 5,20 m wzdłuż wewnętrznego skłonu wału. Wyodrębnione elementy konstrukcji drewnianych i kamiennych zalegały na głębokości od 0,15 do 1,24 m poniżej współczesnej powierzchni wewnętrznego skłonu wału. Badania wału objęły tylko obszar do poziomu spągu konstrukcji drewnianych.

Odsłonięte elementy drewniane i zalegające pomiędzy nimi kamienie uległy zniszczeniu w wyniku pożaru, który spowodował ich zawalenie.

Podczas badań wydzielono dwa poziomy spalonych konstrukcji drewnianych. Składały się one z belek długości od 0,31 m do 1,88 m, o średnicach 0,12-0,18 m, oraz desek pierwotnie długości około 4,5-5 m, szerokości od 0,20 do 0,24 m i grubości około 3 cm.

Wstępna próba rekonstrukcji budowy umocnienia drewniano-kamienno-ziemnego przedstawia się następująco;

Po usypaniu wału z piasku i gliny został na jego wału ułożony płaszcz kamienny, który od strony wewnętrznego skłonu zakończono poziomo ułożonymi deskami. Deski prawdopodobnie pierwotnie tworzyły rodzaj ściany. W wykopie odsłonięto łącznie 10 desek, łączna wysokość ściany przed zawaleniem mogła wynosić około 2 metrów. Nie stwierdzono śladów łączenia desek.

Ułożenie belek wskazuje, iż pierwotnie prawdopodobnie mocowały one ścianę z desek w południowej części konstrukcji z obu stron. W wyniku pożaru osunęły się, najpierw belki zgrupowane w rogu S/W wykopu, (poziom II konstrukcji), na nie spadły deski, których końcówki przykryły kolejne belki (poziom I konstrukcji). W obrębie wykopu brak śladów pierwotnego ułożenia belek. Ich końce są najczęściej zaokrąglone – prawdopodobnie nie były wbijane.

Trudna do interpretacji jest rola kamieni licznie występujących przede wszystkim pomiędzy belkami. Noszą one ślady przepalenia. Nie wystąpiły w układzie uporządkowanym. Mogły stanowić elementy mocujące konstrukcję z desek i belek i zawaliły się razem z nimi, lub dostały się pomiędzy